

Privatno-pravna provedba u području državnih potpora

Mr.sc. Marijana Liszt, LL.M.

Pojam državne potpore

- *Članak 107 UFEU:* (1) ...svaka potpora koju dodjeli **država članica**, ili koja se dodjeljuje putem **državnih sredstava u bilo kojem obliku** kojim se narušava ili prijeti da će narušiti tržišno natjecanje stavljanjem određenih poduzetnika ili proizvodnje određene robe u **povoljniji položaj**, nespojiva je s unutarnjim tržištem u mjeri u kojoj utječe na trgovinu između država članica.
- *Članak 4. uz članak 3. Zakona o državnim potporama:* zrcalno oslikava tu definiciju

Pojam državne potpore

- “namjerno” apstraktna definicija?
- izgrađivana kroz upravnu i sudsku praksu
- potpore **PODUZETNICIMA** (ne kućanstvima, invalidima, bolnicama, školama, infrastrukturu...)
- **NE:**
 - opće mjere (porezne mjere, socijalno osiguranje, trg. kvote, javne nabave, teh. standardi...)
 - potpora koja udovoljava testu ulaganja po tržišnim uvjetima (*MEIP*)
 - direktno financiranje iz fondova EU i potpore odobrene od nadnacionalnih i multinacionalnih organizacija
 - potpora namijenjena za obranu i javne radove

Pojam državne potpore

- Nije važan oblik potpore, već učinak
- OBLICI :
 - ✓ Subvencija
 - ✓ Zajam s povoljnijim uvjetima
 - ✓ Državno jamstvo
 - ✓ Porezna olakšica
 - ✓ Otpis duga
 - ✓ Nabava robe ili usluga /posebni uvjeti
 - ✓ Prodaja nekretnina po cijeni koja je manja od tržišne...
 - ✓ Sudjelovanje u temeljnom kapitalu poduzetnika
 - ✓ itd...

DRŽAVNA POTPORA

```
graph TD; A[DRŽAVNA POTPORA] --> B[EKONOMSKA PREDNOST]; A --> C[PRIPISIVOST DRŽAVI]; A --> D[SELEKTIVNOST]; A --> E[UTJECAJ NA TRŽIŠNO NATJECANJE]; A --> F[UTJECAJ NA MEĐUDRŽAVNU TRGOVINU];
```

**EKONOMSKA
PREDNOST**

**PRIPISIVOST
DRŽAVI**

SELEKTIVNOST

**UTJECAJ NA
TRŽIŠNO NATJECANJE**

**UTJECAJ NA
MEĐUDRŽAVNU
TRGOVINU**

Pojam državne potpore

- **Članak 107 (1): “zabrana”**
- **Članak 107 (2): automatska izuzeća**
 - potpore socijalne prirode pojedinim potrošačima, pod uvjetom da su bez diskriminacije u pogledu porijekla proizvoda
 - potpore za popravak šteta počinjenih prirodnim nepogodama ili izvanrednim događajima
- **Članak 107 (3): diskrecijska izuzeća, prema odluci Europske komisije**
- uvjetno dopuštene potpore

država članica

Tržišno natjecanje

državna potpora

prijava

Europska
Komisija –

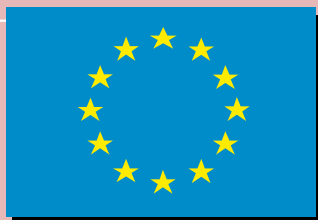
“anđeo čuvar”

Ugovora
o EZ-u
(UFEU)

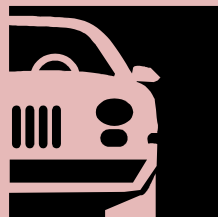
-nacionalno
tijelo

- ima monopol nad
kontrolom
državnih potpora

Unutarnje tržište

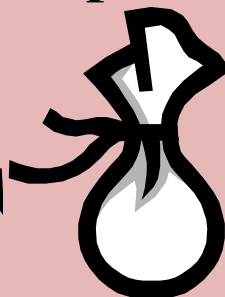
robe

usluge

kapital

ljudi

Provedba prava državnih potpora

- *ex ante* prijava Komisiji
- Čl. 108 Ugovora o FEU – postupak ocjene:
- *Standstill* klauzula čl. 108 (3):
“...Dotična država članica ne primjenjuje predložene mjere sve dok se taj postupak ne okonča konačnom odlukom.”
- Komisija stalno nadzire postojeće sustave potpora
- *ex post* notifikacija samo za grupna izuzeća
- uloga nacionalnih sudova

Provedba prava državnih potpora

- Izravan učinak članka 108(3) TFEU: *6/64 Costa v. Enel*, *120/73 Lorenz v. Germany*: zabrana državi članici da daje učinka mjeri državne potpore prije konačne odluke Komisije. U tom periodu prava pojedinaca moraju čuvati nacionalni sudovi.
- Obveza nacionalnih sudova u slučaju kršenja 108(3): prijava nove potpore je nužna *C-354/90 FNCE v. France*, *C-39/94 SFEI v. La Poste*.

Provedba prava državnih potpora

- Izravan učinak članka 108(3) TFEU: *C-142/87 Tubemeuse, C-301-87 Boussac* : ako je potpora nezakonita i nespojiva s unutrašnjim tržište: logična posljedica je **obveza povrata potpore!**
- *Postupovna Uredba 659/99*: uređuje povrat: u nadležnosti nacionalnih sudova
- *1995 Obavijest o suradnji (Cooperation Notice)*
- *2006 Provedbena studija (Enforcement Study)*: detaljna analiza sudskih postupaka po privatnoj tužbi u različitim državama članicama.

Provedba prava državnih potpora

- 2006 Provedbena studija: samo 6 % presuda se odnosilo na tužbe konkurenata protiv korisnika potpore!
- Ipak: Komisija smatra da sudski postupci po privatnoj tužbi mogu imati značajne pozitivne učinke na politiku državnih potpora,
- EK: postupci pred nacionalnim sudovima: naknada štete radi povrede propisa o državnim potporama!

Uloga nacionalnih sudova

- prvo pitanje: predstavlja li predmetna mjera državnu potporu u smislu UFEU ili ne?
- Nacionalni sudovi nadležni za tumačenje pojma državne potpore!

- Pomoć:
 - sudska praksa EU sudova, smjernice, upute (*soft law*), odluke Komisije;
 - Može se zatražiti mišljenje EK;
 - Prethodno pitanje pred Sudom EU, članak 267 UFEU

Uloga nacionalnih sudova

- Iznimke: potpore se mogu dodijeliti bez odobrenja EK – na pr. Uredba o skupnom izuzeću, postojeće potpore...
- Nacionalni sud može samo ocijeniti jesu li ispunjeni svi uvjeti iz Uredbe o skupnom izuzeću ili iz programa državnih potpora!
- Nacionalni sud ne može ocjenjivati usklađenost mjere potpore s propisima, jer je to u isključivoj nadležnosti EK!
- Nacionalni sudovi i Komisija igraju bitne, ali različite uloge!

Uloga nacionalnih sudova

- Uloga nacionalnog suda ovisi o mjeri potpore i o tome da li je mjera bila prijavljena u skladu s propisima te odobrena od strane EK:
 - Kada tijelo države članice nije poštovalo obvezu mirovanja (potpora uopće nije bila prijavljena ili je provedena prije odobrenja EK)
 - Provedba odluke o povratu donesene temeljem Uredbe 659/99 u slučajevima kada EK zaključi da nezakonito dodijeljena potpora nije sukladna s unutrašnjim tržištem.

Provedba članka 108 (3) UFEU – nezakonite državne potpore

- Obveza mirovanja iz čl. 108(3) daje oštećenim stranama pojedinačna prava s izravnim učinkom
- →→→ tužbe protiv države! (štite se prava konkurenata)
- Pravna sredstva:
 - Sprječavanje isplate nezakonite potpore;
 - Povrat nezakonite potpore (neovisno o usklađenosti);
 - Povrat kamata na nezakonitu potporu;
 - Naknada štete za konkurente i ostale treće strane
 - Privremene mjere protiv nezakonite potpore.

Provedba članka 108 (3) UFEU – nezakonite državne potpore

- Tužbe za naknadu štete:
 - Protiv tijela koje daje državnu potporu
 - Naknada za gubitak i štetu koja je nastala pojedincu kao rezultat kršenja prava EU za koje je odgovorna država članica
 - (i) povreda pravnih normi na kojima se temelje prava pojedinca;
 - (ii) povreda je dovoljno ozbiljna
 - (iii) postoji uzročno-posljedična veza između povrede države članice i štete koju je pretrpjela oštećena strana.
 - Tužba za naknadu štete protiv korisnika potpore – samo na temelju nacionalnih materijalnih propisa kojima se uređuje izvanugovorna odgovornost.
- Privremene mjere

Provedba članka 108 (3) UFEU – nezakonite državne potpore

- Provedba negativnih odluka EK kojima se nalaže povrat potpore
 - Pobijanje valjanosti odluke nacionalnog suda o povratu potpore
 - Naknada štete u slučaju neizvršenja odluke o povratu potpore
- Pravni položaj stranke pred nacionalnim sudovima

Zaključno

NN 89/2010: Odluka o objavljivanju Pravila o provedbi prava državnih potpora od strane nacionalnih sudova

